Nro 94.

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 22. LISTOPADA ROKU 1799. w PIĄTEK.

Nayiaśnieyſzy Krol Jegomość Pruſki, Uregulowanie długow Króla Jmć *Staniſława Auguſta* i bywszey Rzpltey *Polſkiey*, przez wspolną trzech Nayiaśn: Dworow Kommiſſyą dopełnione, nayłaskawiey zaaprobowawszy: naſtępnie te tylko z pomiędzy tychże długow i pretensyi za rzetelne przez nią uznanych, na ſwoy udział przyiąć raczył; których ſummy pod numerami zapisania onych w Protokuł wyrażone, w oddzielnie (dla wygody intereſſowanych) ſporządzoney ſpecyfikacyi ſą umieszczone. (*)

Zeby zaś każdy mogł być uwiadomionym iak ſobie ma poſtąpić, naſtępuiące prawidła do wiadomości publiczney podaią ſię.

1 Jedynie w wzwyż rzeczoney ſpecyfikacyi przez numera ich inſkrypcyi lub z nazwiſka, tudzież z przyłączeniem przyznanych im ſumm, wyrażeni wierzyciele na zaspokoienie ze ſkarbu N. K. Jmci *Pruſkiego*, przyięci zoſtali, oprocz tych zaś, żadni inni.

2. Ci więc wierzyciele, których N. K. Jmć *Pruſki* na ſwoią ſchedę przyiąć raczył, w dniach, publicznym uwiadomieniem wkrotce przeznaczyć ſię im maiących, przyznane ſobie ſummy od niżey podpisanych kommissarzy, a to pomnieysze kwoty w gotowiznie, inne zaś w rekognicyach obligowych (réconnoiſſances) odbierać będą.

3. Takowe rekognicye obligowe w przepisanym w tychże przeciągu czasu, przed Królewſką Dyrekcyą kompanii morſkiey w *Berlinie*, produkowane koniecznie być muszą, w niedopełnieniu zaś tego, iuż więcey akceptowanemi ani wypłacanemi nie będą.

4. Każdy wierzyciel dla odebrania należney ſobie obligowey rekognicyi lub gotowizny, na terminie, który mu ſię przeznaczy, osobiscie, lub też przez ſwego pełnomocnika przed kommiſſarzami Królewſko-*Pruſkiemi* ma ſię ſtawić.

5. Jeżeli ſię wierzyciel sam osobiście ſtawi, a kommiſſarzom ieszcze dobrze znaiomym nie ieſt, w takowym razie, przez użycie świadectwa osoby zakredytowaney, iako tym ieſt iſtotnie za kogo ſię udaie, okazać będzie powinien.

6. Jeżeli zaś pełnomocnika sobie obierze, tedy przez autentyczną plenipotencyą, w przyzwoitym sobie sądzie na niego uczynioną, legitymować go, obowiązanym będzie.

7. Będzie obowiązkiem każdego wierzyciela, aby odbieraiąc obligową rekognicyą lub gotowiznę, ſkrypta albo inne dokumenta, na których ſię dług lub pretenſya iego gruntuie, złożył i dał kwit na odebranie obligowey rekognicyi albo gotowizny.

8. Jeżeli w imieniu zmarłego wierzyciela ſukceſſorowie wypłaty żądać będą, to zaświadczeniem od zwierzchności pod którą zoſtaią, dowieść są obowiązani, iż oni są iſtotnie iedynemi onego dziedzicami.

9. Legitymacya takowa osobliwie ieſt potrzebną w tym przypadku, ieżeli ten, po którym ſukceſſya spada, w czaſie zapisania swey pretensyi, zoſtawał ieszcze przy życiu i onęż sam zalikwidował.

10. Jeżeli kto iuż po likwidacyi, przez cessyą zlewek Prawa długu iakowego lub pretensyi nabył, tedy nietylko uſtąpiony sobie dokument, ale też oraz zaświadczoną przez ſąd lub publicznego notaryusza ceſſyą onego złożyć obowiązanym będzie.

11. Jeżeli wierzyciele wcale albo tylko w części są małoletniemi, na ow czas wydanie obligowey rekognicyi ich opiekunowi inaczey naſtąpić nie może, aż gdy tenże dekretem sądu pupilarnego pokaże ſię być do tego autoryzowanym.

12. Niezachowuiący wyżey wyrażonych przepisow, nie będzie mogł ani wydania sobie obligowey rekognicyi, ani gotowych pieniędzy uzyſkać, i takowe w depozyt oddane zoſtaną.— Dan w Warsz: d. 18. Liſto: 1799.

Pełnomocni Kommiſsarze N. K. Jmć Pruſkiego *do uregulowania długow K. Jmci Staniſława Auguſta i bywszey Rzpltey Pol:*
de STEUDENER *de* KUJAWA.

z Wiednia dnia 13. Liſtopada.

Nadzwyczayny dodatek do Gazety Dworſkiey pod dniem 11. doniosł co naſtępuie.— „Oznaymiono iuż było dawniey, iakie uſiłowania przedſiebrał nieprzyiaciel z głowną ſiłą ſwoią w okolicach gorzyſtych pod *Coni* ſtoiący, dla opanowania ważnego ſtanowiſka *Mondovi*, rownie iak mu ſię zamyſł iego nie udał. Ponieważ w tymże ſamym czaſie ściągnął do ſiebie znaczne ſiły z doliny *Suza*, a nayznakomitszą część onych zebrał na lewym brzegu rzeki *Stura*, i zagrażał lewemu ſkrzydłowi armii Cesarſkiey pod *Montenara* ſtoiącemu, przeto G. *Melas* znalazł potrzebą attakować nieprzyiaciela w tym groźnym ſtanowiſku pomimo korzyſtney pozycyi iego. Czas attaku był naznaczony na dzień 31. p. m. o świcie, a woyſka do tego przeznaczone podzieliły ſię na dwie kolumny, pierwsza pod dowodztwem F. M. L. *Ott*, druga pod F. M. L. *Elsnitz*. Obiedwie kolumny przeszły przez moſty na *Sturze* założone, pierwsza pod *Montenara*, druga pod *Caſtelleto*. G. M. *Sommariva* miał rozkaz przeyścia z trzecią kolumną gościńcem od *Foſsano*, i upatrzenia naylepszego momentu do attakowania nieprzyiaciela od frontu. Dla przeszkodzenia przeyściu temu, nieprzyiaciel osadził gorzyſte brzegi rzeki znaczną infanteryą i licznemi armatami, i zdawał ſię chcieć bronić z wszelką uſilnością tak korzyſtney pozycyi. Tym czasem wspomnione kolumny po ſzczęśliwie odbytym przeyściu, uderzyły na nieprzyiaciela o godzinie 7 zrana, a gdy przez dobrze użyty ogień nasz armatny, artyllerya nieprzyiacielſka uciszyć ſię muſiała, piechota nasza uderzyła na wzgorki mocnym ogniem z ręczney ſtzelby bronione, z taką natarczywością, iż nieprzyiaciel wkrotce wzgorki te opuścić był przymuſzony. Kawalerya korzyſtaiąc z tak pomyślney pory, z nadzwyczayną żywością uderzyła na nieprzyiacielſką piechotę. A ponieważ attak razem od wszyſtkich trzech kolumn z ſzybkością był przypuszczony, przeto i ſkutek ze wszyſtkich ſtron był rownie szczęśliwym i zwycięzkim. Kolumna F. M. L. *Elsnitz* ścigała nieprzyiaciela aż do *Ronchi* i zapędziła go aż pod same armaty fortecy *Coni*. F. M. L. *Ott* z taką żywością nacierał na nieprzyiaciela, iż nie mogąc nigdzie ſię oſtać, uciekł aż do *Buſca*. Z rowną szybkością G. M. *Sommariva* przedarł ſię aż do *Valdigi* i *Vadignaſco*. Przez nadzwyczayną tylko szybkość ſwoią nieprzyiaciel mogł uyść całkowitey klęſki. Tym czasem zoſtawił na placu bitwy w zabitych i rannych przeszło tyſiąc ludzi, zdobyliśmy także na nim 800 niewolnika i 4. armaty. G. *Melas* nie może dosyć wychwalić okazaną w tym zdarzeniu przezorność i dzielność Generałow, officerow, rownie iak całego woyſka. W dniu bitwy armia rozłożyła ſię nad rzeką *Grana*, lecz w dniu naſtępnym G. *Melas* poſtanowił wziąść taką pozycyą, ktora go zrobi panem obu brzegow *Stury*, i poſtawi go w ſtanie, oddzielnym korpusom przeciw nieprzyiacielowi poſtawionym prędkie i dzielne zasyłać poſiłki. Uſkutecznił ón to iuż po części, wyſławszy G. *Latterman* z 6 batallionami grenadyerow i 4 ſzwadronami huzarow, na wzmocnienie F. M. L. *Keim*, ſtoiącego naprzeciw mocnym oddziałom nieprzyiaciela wyruszaiącym naprzod z doliny *Suza*.

z Londynu dnia 5. Liſtopada.

Na dniu 3. zrana przybył do *Jarmouth* Xiąże *York* wraz z G. *Dundas*. Admirał *Duncan* przyimował go, a lud zradością wyprzągł konie z poiazdu iego, i przyciągnął go przed dom admirała. Wczoray zrana Xiąże ten przyiechał do *Londynu*.— Jeszcze pod dniem 20. Xiąże *York* przyſłał z *Hollandyi* naſtępuiącą depeszę do sekretarza ſtanu P. *Dundas*.

Liſt Xiążęcia York z głowney kwatery w Schager-Burg dnia 20 Paździer: 1799.

Zbliżona do zimy pora kazała mi ſię codziennie bardziey lękać, aby wszyſtkie moie uſiłowania nie zeszły bez ſtanowiącego ſkutku. Niepodobieńſtwo zaſłonienia woyſk w czaſie zimy w tak szczupłym obrębie, iaki zaymuiemy, i niepewność odbierania w takiey porze żywności, doſtatecznie mnie przekonały, iż nayprzyzwoitszym ſrzodkiem było odprowadzić armią do *Anglij*, i lubo uſkutecznienie tego srzodku mogło wyſtawić armią na iaką ſtratę, ten iednak sposob zdawał mi ſię być nad wszyſtkie inne pożytecznieyszym.

Z tego przekonania boiaźń większych ſzkod mogących wyniknąć z przewłoki, nakłoniła mnie do zawarcia łącznie z Vice-Admirałem *Mitchell* armiſticium z Generałem *Brune* kommendantem woyſk *Francuzkich i Batawſkich*. Znaydziesz tu przyłączone iego artykuły, które lubo w sobie zawieraią powrocenie wielkiey liczby jeńcow teraz w naszych rękach będących, ieſtem atoli przekonany, iż J. K. Mość nie będzie ich uważać za zbyteczną nadgrodę za tyle szacownych głow, któreby trzeba było utracić bez dopięcia zamierzonego celu, i gdy iedyny ſrzodek uſkutecznienia bespieczney retyrady byłby polegał na szkodliwym sposobie zalania kraiu, coby za sobą pociągnęło kilkoletnie zniszczenie mieszkańcow pułnocney ſtrony tey prowincyi, i ſtałoby ſię przeciwnym charakterowi i poſtępowaniu Narodu W. *Brytanij*. Jeſtem przekonany, iż pobudki którem przełożył, uſprawiedliwią mnie przed J. K. Mością, iż to uczyniłem nie czekaiąc inſtrukcyow z *Anglij*, i że będę miał ukontentowanie dowiedzieć ſię, iż moy w tey mierze poſtępek otrzymał łaſkawą J. K. Mci approbacyą.— Jeſtem &c. (Podpisano) *Frederick*.

Z powodu tey depeszy złożona była rada woienna na dniu 28. Paźdz: w przytomności miniſtrow ſtanu.— Xiąże dziedziczny *Oranii* przybył już do *Londynu* wraz z Hr: *Chatham*. Gwardye i większa część woyſka do 8 tyſięcy wynosząca z *Hollandyi* rownie przybyła. Bardzo wiele żołnierzy ieſt chorych. Do *Portsmuth* przyiechał iuż kommiſſarz *Francuzki* dla wybrania na mocy kapitulacyi ieńcow

(*) Specyfikacyi tey tit: Obwieszczenie doſtać można w Drukarni XX. Piarow i w Kantorze Gazety *Korrespondenta*. Exemplarz gr. 20.

Francuzkiego.— Woyſka *Roſsyiſkie* zaymą kwatery zimowe na wyspach *Jersey i Guernſey*, na pierwszey znaydować ſię będzie 5 tyſięcy samych *Moſkalow*; przeszło 500 cieślow poſłano tam dla robienia szałasow. Woyſka *Angielſkie* ſprowadzone zoſtaną do *Anglij*, reszta zaś do wyspy *Whigt.*— W *Hollandyi* każdy regiment kawaleryi *Angielſkiey* muſiał zoſtawić przynaymniey do 200 koni, rownie jak officerowie, dla niedoſtatku okrętow przewozowych, i zaledwie 300 koni od każdego regimentu zabrać można było. Konie wypotrzebowały tam wszyſtkie zapasy ſiana i owsa, a armia mięsa i innych żywności.— G. *Brune* i *Vandamme* proſili Xiążęcia *d' York* o 12 koni officerſkich *Angielſkich*, ofiaruiąc zapłatę podług podaney ceny, Xiążę odeſłał im konie z liſtem bardzo uprzeymym.

Deklaracya Imperatora *Roſsyiſkiego* do Rzeszy *Niemieckiey*, sprawiła tu wielkie wrażenie, i dała powod do rożnych politycznych domyſłow. Mowią, iż w konwencyi przez Xiążęcia *York* zawartey maią ſię znaydować taiemne artykuły, które ſłużą za pierwszy krok do pokoiu. Słychać, iż *Francuzi* podali propozycyą zamiany G. *Don* zoſtaiącego ieszcze w areszcie w *Hollandyi*, za rożnych więzionych *Irlandczykow*.

Ponieważ 5 do 7 okrętow liniowych od flotty *Francuzkiey* w *Breſt* wyszło przed ſtanowiſko portu, przeto Lord *Bridport* popłynął tam z 32 okrętami liniowemi, lecz okręty *Francuzkie* cofnely ſię zaraz do wewnętrznego ſtanowiſka, poczym Lord *Bridport* powrocił nazad do *Torbay* na dniu 2. t. m. z 28 okrętami.— Słychać, iż Xiążę *Italicki* otrzyma od krola order podwiązki.— W *Lizbonie* 2 lekkie trzęſienia ziemi uczuć ſię dały.— Oſtatni kuryer z *Peterzburga* przywiozł dla kapitana *Popham* mundur kawalera *Maltańſkiego* w *Peterzburgu* haftowany. Przywiozł także 36 szpad w podarunku dla officerow *Roſsyiſkich* mężnie w *Hollandyi* sprawuiących ſię.— Fregata *Blonde* od 32 armat maiąca prowadzić woyſka z *Hollandyi*, zatoneła. Pod *Jarmuth* zatonął także ieden ſtatek przewozowy z woyſkiem.— Papiery nasze trzy procentowe ſtoią teraz na 60.

Z *Dublina* donoszą, iż na iednym zgromadzeniu w tym mieście zebranym, Unia przez nową rezolucyą odrzucona zoſtała. Vice-Krol prosi o przyſłanie poſiłkow od 15 tyſięcy ludzi, ktore mu też poſłano. Nie dawno bramy zamku w tym mieście, właśnie iak w czaſie insurrekcyi były zamknięte, a załoga miaſta odebrała rozkaz być gotową do marszu. Lękano ſię rozruchow, lubo wszyſtko w spokoyności zoſtało. Duch buntow i mordow tym bardziey ſię wzmaga im insurgenci coraz więcey pokładaią nadziei w wypłynieniu flotty *Breſteńſkiey*.

Insurgenci zbieraią ſię mianowicie w okolicy *Limmerik*. Niedawno zabili tam w pobliſkiey wsi officyaliſtę W. Kanclerza *Irlandyi*, a ciało iego w rzekę wrzucili. Mowią, iż ſkupiło ſię do 40 tyſięcy ludzi z rozmaitych okolic wyspy.— Dyrektorowie banku odprawili długą sessyą, po ktorey ukończeniu wyſłali deputowanych do miniſtra ſkarbowego. Mowią, iż kupcy nasi potrzebuią wsparcia od rządu w aſſygnacyach ſkarbowych, ktore im dane będą w hipotece ich towarow i poſſeſſyow. Woyſka nasze w *Hollandyi* cierpiały wielki niedoſtatek żywności, i gdyby był Xiążę *York* zawieszenia broni nie zawarł, tedy wszyſtkie woyſka poddaćby ſię muſiały, gdyż mgła przy brzegach tak wielką była, iż nie mogłyby wſiadać na okręty.— Pomimo zawieszenia broni, woyſka wielkim niewygodom podpadły. W domu Xiążęcia *York* wkwaterowano dwie kompanie grenadyerow. Officerowie spali na ſłomie, chociaż i tey wielkiey ieſt niedoſtatek, a ponieważ okolica liniow naſzych zoſtaie pod wodą, przeto szkodliwe ſkutki zalewu dadzą ſię woyſku uczuć.— Od czasu zawieszenia broni naylepsze porozumienie między obu armiami zaczeło ſię. Niektorzy Generałowie nasi nie tylko oddali wizyty Generałom *Francuzkim*, ale nadto iedli z niemi. Liſt ieden donosi, iż Generał *Brune* był na obiedzie u Xiążęcia *York*, ktory go własnym poiazdem odwieść kazał. Tenże liſt wychwala bardzo grzeczne obchodzenie ſię *Francuzow* z naszemi officerami.— Pod *Dungeneſs* kapry *Francuzkie* schwytały 14 naszych kupieckich okrętow.— Oſtatnie liſty z *Indyow wschodnich* donoszą o spiſku przez *Nababa* w *Dekanie* przeciw *Anglikom* uknowanym.

Rozchodzi ſię wiadomość, iż Tomasz *Grenville* ma powrocić do *Berlina* dla rozpoczęcia nowych negocyacyow, ktorych iſtota nie ieſt ieszcze wiadomą, lecz ktore z powodu zdarzeń w *Szwaycaryi* i *Hollandyi* zaszłych, maią bydź ſtosowne do pokoiu, a ten sam domyſł doſtatecznym był na podnieſienie papierow iednym procentem.

Tuteysze pisma publiczne zawieraią naſtępuiące donieſienia o G. *Daendels*. Generał ten ktory tak znakomitą teraz w *Hollandyi* gra rolę, ieſt ſynem burmiſtrza miaſta *Hatem* w *Geldryi*. Uczył ſię prawa w *Harderwyk*, lecz nigdy tego w praktyce nie miał. Przez nieiaki czas bawił w *Dunkierce*, a potym w *Antwerpii* urządził legion *Batawſki*, z ktorym pod kommendą G. *Pichegru* do *Hollandyi* wkroczył. Talenta woienne wyniosły go na ſtopień Generała. Ma dopiero lat 38.— Liſty z *Dublina* donoszą, iż Margrabia *Cornwallis* urząd Vice-Krola *Irlandyi* chce złożyć.— Zabrane *Hiſzpańſkie* fregaty nie miały tyle bogactw, ile ſię spodziewano, gdyż wiele kosztownych szprętow *Hiszpani* w morze wrzucili.

z Paryża dnia 3. Liſtopada.

Dyrektoryat w poselſtwie swoim pod dniem 29 Października, donosząc o korzyściach odnieſionych dnia 14 Października przez Generała *Championnet* nad korpusem Auſtryackim Generała *Klenau*, ktory z brzegu wschodniego Rzpltey *Liguryiſkiey* wyparowany zoſtał, wyraża: Strata woyſka naszego była bardzo mała, wzieliśmy zaś w niewolą 1,200 Auſtryakow, między ktoremi 24ch ieſt officerow, zabraliśmy także 1,200 fuzyi nowych, 400 karabinow i 160 koni i mułow z ekwipażami.

Armia *Francuzka* we *Włoszech* ma być drugie tyle powiększona przez batalliony auxyliarne i kolumny gwardyow narodowych. Jeńcow *Francuzkich* z cytadelli *Turyńſkiey* do *Pizzighetone* przeprowadzono.— Woyſka nasze maią już podchodzić pod bramy *Turynu*.

Buonaparte miewa ieszcze częſte konferencye z admirałem *Bruix*. Daie to powod do rożnych domyſłow względem przyszłego iego przeznaczenia. Tym czasem inni twierdzą, iż *Buonaparte* z początku żadney roli grać nie będzie, i prywatnie ſię zachowa, lecz radą swoią oyczyznie ſłużyć będzie. Zona iego znayduie ſię iuż w *Paryżu*. Uczta dla *Buonaparte* i *Moreau* przez członkow ciała prawodawczego dawana będzie w świątyni zwycięztwa.— G. *Moreau* wzbraniał ſię przyiąć urząd miniſtra woiennego.

Czytamy tu naſtępuiący opis pensyow przeznaczonych dla agentow naszych dyplomatycznych. Ambaſſador w *Madrycie* otrzyma na rok 105,000. frankow, sekretarz legacyi 9. tyſięcy. Ambaſſador w *Berlinie* 90 tyſięcy, sekretarz legacyi 9 tyſięcy. Poseł w *Kopenhadze* 37500. ſekretarz 4500. Poseł w *Hadze* 37,500. ſekretarz 6750. Poseł w *Helwecyi* 37,500. ſekretarz 4500. Poseł w *Genui* 22,500 ſekretarz 3750. Poseł przy miaſtach *Anzeatyckich* 22,500. ſekretarz 3200. Rownie tyleż w *Ratyzbonie* i *Dreznie*. Poseł w *Kaſsel* 18,750. ſekretarz 3200. Poseł w *Darmſtad* 15. tyſięcy, ſekretarz 3200.— Słychać iż Lucyan *Buonaparte* wyiedzie w charakterze ambassadora do *Berlina*, ſekretarzem zaś legacyi ma być Ob. *Bonneau*.

Syn *Lafaieta* ſłużący w *Holandyi* pomiędzy gwardyą narodową, walczył w armii Generała *Brune* przeciwko *Anglikom i Moſkalom*. Wiadomo ieſt, iż *Lafaiette* winien był ſwoią wolność Generałowi *Buonaparte*. Obywatelka *Lafayette* nie maiąca dotąd ſposobności oświadczyć swoią wdzięczność temu wodzowi, w tych dniach dopiero uſkuteczniła ten obowiązek. „Jakże od czasu pozyſkaney wolności powodzi ſię twemu mężowi, zapytał iey *Buonaparte*.„ —

Poeta *Włoſki Gianni* od kilku dni znayduie ſię w *Paryżu*. Napisał on po Włoſku Odę w ſiedmiu ſtrofach pod tyt: *la Vendetta* i przypisał ią *Buonaparcie Włoſkiemu*. *Buonaparte* czytał ią z zapałem w licznym towarzyſtwie.

Dwa nasze kapry napadły na ieden oddział okrętow *Angielſkich z Hollandyi* z woyſkiem powracaiących. Zaięły ieden okręt z 35 ludźmi z gwardyi Krolewſkiey wraz z pułkownikiem, tudzież 19 pięknych koni.— *Maſsena* podczas attakow w *Szwaycaryi*, walczył na czele grenadyerow. Zoſtał on z konia ſtrąconym, iednak bez ſzwanku.— Obieżdża on teraz armią ſwoią od *Bazylei* aż do *Sargans* w przeſtrzeni 40 mil rozłożoną.— Dnia 28 Paźd: 1300 Szuanow pod *Mortain* zoſtało pobitych, tyleż pod *Bayeux*. Odebrano im 3 tyſiące ładunkow i ważną korrespondencyą z *Anglią* utrzymywaną.— *Przyiaciel Praw* twierdzi, iż *Buonaparte* prenumerował wszyſtkie tuteysze dzienniki. Nie mogłby dla ſiebie wymyślić większey męki, iak gdyby ie wszyſtkie chciał czytać.— Konie bronzowe z *Wenecyi* maią być na placu zwycięztwa poſtawione.— *Perrochel* nasz ambaſſador w *Szwaycaryi* wziął dymiſſyą, mieysce po nim zaſtąpi Ob. *Pichon* w charakterze sprawuiącego intereſſa.— *Sieyes* swoy profeſſoryat grammatyki odſtąpił dla Ob. *Desfontaines*.— W nadgrodę utraconych pieniędzy i sprzętow w czaſie nieszczęśliwego zdarzenia pod *Raſtad*, naznaczono 176,903. frankow dla Ob. *Jean-Debry*, 64,503. dla wdowy *Roberjot*; 64 tyſiące dla obu corek Ob. *Bonnier*, i tyleż dla Ob. *Rosenſtiel*.— Jeszcze tu nieprzeſtaią mowić o pokoiu, naznaczaiąc *Akwisgran* na mieysce do kongreſſu.

Dzienniki tuteysze utrzymuią, iż wiadomości *Angielſkie* o śmierci *Tippo-Saiba* iakkolwiek urzędownie ogłoszone były, są iednak zmyślone.— Pod *Auxerre* znaleziono nieznaiome *Rzymſkie* pieniądze z głową *Tyberyusza* i ſiedzącą *Cererą*, tudzież z podpisem *Pontif: Max*.—

Czynią tu naſtępuiący obrachunek wyszłych z druku xiążek od *Nivos* 6. do *Frimaire* 7 roku. Wyszło w tym czaſie we *Francyi* 1562 dzieł. Z tych 17. było moralnych, 183. romansow, tyleż sztuk teatralnych, reszta w materyach fizycznych i matematycznych.

Mowią, iż *Berthier* ma ſię oświadczyć że nie przyimie urzędu miniſtra woiennego.

Nie przeſtaią tu zapewniać, iż Rząd ieſt mocno usposobiony do rozpoczęcia negocyacyow na zawarcie powszechnego pokoiu. Jeden z naszych Dziennikow wyraża, iż Dyrektor *Cisalpińſki Sopranzi* był zle od *Buonaparte* przyięty. Z mowy zaś Prezydenta *Gohier* spodziewać ſię potrzeba, iż Dyrektoryat zoſtawi *Szwaycaryą* zupełnie niepodległą bez wdawania ſię w naymnieyszey rzeczy do wewnętrzney tego kraiu Adminiſtracyi.

Pewną ieſt rzeczą, iż mieysce Ob. *Guillemardet* posła naszego w *Hiszpanij*, zaſtąpi Ob. *Bourgoing*, ktory tam dawniey w tymże samym charakterze zoſtawał.—Szalupa *Przemyſl* muſiała ſię poddać fregacie Angielſkiey *Emilia*. Weszło zaraz na nią 6. maytkow Angiel-

ſkich. Lecz w tym momencie powſtała burza, a Kapitan ſzaluppy korzyſtaiąc z niey zrobił wielki rozruch. Za pomocą swoich maytkow, pokonał 6. Anglikow, a tak wydobywszy ſię na wolność, zawinął do iednego portu Francuzkiego w Departamencie *Finiſterre*.— Kapry nasze z *Boulogne* i *Calais* maią dosyć ſzczęścia, w 3. mieſiącach schwytały 66. ſtatkow wartuiących przeszło 6 millionow frankow. Znaydowało ſię na nich 577. *Anglikow* i 52. jeńcow *Francuzkich*.— Mowią iż autorem ſprowadzenia Generała *Buonaparte* z *Egiptu* był *Sieyes*.

z Paryża dnia 6. Liſtopada.

Rozchodzi ſię wiadomość, iż armie *Helwecka*, *Alpeyska* i *Włoſka*, maią być połączone pod kommendą Generała *Buonaparte*, i że *Moreau*, *Maſsena*, *Bernadotte* i *Lecourbe* dowodzić będą wraz z nim rożnemi korpusami woyſka.

Na obiedzie w kościele zwycięſtwa (dawniey S. *Sulpicyusza*) dla Generałow *Buonaparte* i *Moreau* zapowiedzianym, ma ſię znaydować 700 osób, to ieſt 200. zaproszonych, a 500. z obydwoch Rad, gdyż reszta niechciała ſię przyłożyć do wydatkow. Spodziewać ſię należy, iż w tym dniu będzie można z pewnością poznać przeznaczenie tych dwóch wodzow.— Generał *Fion* ieden z oſkarzonych o konspiracyą *Babeufa*, przywrocony ieſt do ſłużby iako ſzef batalionu w legij *Frankow pułnocnych*.—Pomiędzy ekwipażami flotty Breſteńſkiey z powodu zaległego żołdu dało ſię widzieć nieiakie nieukontentowanie, z tey przyczyny rozdano im część ich należytości.

Buonaparte i *Monge* złożyli w Inſtytucie naſtępuiące opisanie. W *Rozecie* znaleziono tablicę na ktorey były odrysowane czyli wyryte trzy kolumny, z trzema napisami, iednym w hieroglifach, drugim w ięzyku *Koptow*, trzecim po *Grecku*. Napisy w ięzyku *Koptow*, i *Greckim* wyrażaią pod ktorym z *Ptolomeuſzow* wszyſtkie kanały *Egipſkie* były wyczyszczone, i iak wiele kosztowały. Zdaie ſię, iż kolumna z hieroglifami toż samo wyraża. Otoż to ieſt iedyny sposob nabycia iakichsiś wiadomości w tym dotąd niezrozumianym ięzyku. Lecz ten nie ieſt oſtatni: w wyżſzym *Egipcie* znaleziono tyſiące napisow hieroglificznych. Kommiſſya z uczonych ludzi złożona, zatrudnia ſię przeryſowaniem onych, i ułożeniem z nich nieiakiego alfabetu, a praca ich iuż ieſt dosyć posuniętą. Gdy na rozkaz iednego z naſzych Generałow szukano dawnych kraiowych monet, mieszkańcy tamteysi znalezli dosyć znaczne hieroglificzne pismo w trąbkę zwinięte. To pismo oddane zoſtanie do Biblioteki Narodowey, będzie to naydawnieyszy, nayznacznieyszy i nayautentycznieyszy tego rodzaiu zabytek. W fundamentach *Alexandryi* znaleziono małą ſtatuę kobiety ubraney podług dziſieyszego naszych kobiet zwyczaiu, z małą nawet rożnicą w treſieniu włosow. W iednym ſtarym kościele znaleziono Zodyak podobny do naszych. Mamy także nader intereſſuiące tłumaczenia względem kształtu piramid, względem kamieni z ktorych były robione, względem ich fundamentow ich przeznaczenia &c. Nie miey względem kanału w *Suez*, znalezionych onego szladow, rozpoczętego czyszczenia, pożytkow tego kanału, o czaſie w ktorym nayſtaranniey mogł być utrzymywany i kiedy naywięcey był zaniedbanym &c. &c.

Mowią iż *Buonaparte* nalega na wſzyſtkich Deputowanych do ciała Prawodawczego, ażeby ſię zatrudnili uſtawą Prawa Cywilnego. Uważano iż ten wodz nieznaydował ſię ani przy oddawaniu ſztandarow *Auſtryacko-Roſsyiſkich*, ani na obiedzie który *Barras* dawał w tymże dniu dla wſzyſtkich Generałow i wſzyſtkich Ambaſſadorow.

Nikt niewątpi iż prawo przymuszoney pożyczki odwołanym będzie, ſposob tylko uſtanowienia innego dzieli umyſły. Wybrana ſumma dochodzi iuż do ſześciu millionow.

Donoszą z *Madrytu* pod dniem 21. co naſtępuie: „Rozchodzi ſię pogłoſka, iż przybyli tu negocyatorowie umocowani do podania zasad pacyfikacyi generalney. W *Aranjuez* odprawiaią ſię częſto Rady Stanu, na ktore Xiąże pokoiu po kilka razy był wezwanym. Inni domyślaią ſię, iż te konferencye nie maią innego celu iak tylko zapobieżenie coraz gwałtownieyszemu niedoſtatkowi ſkarbu.

Powszechnie zgadzaią ſię, iż *Maſsena* nie może długo zoſtawać w *Szwaycaryi* wycieńczoney z żywności i furażow, co ſię każe domyślać iż przenieſie teatr woyny do *Szwabij*, gdzie armia *Francuzka* znaydzie wſzelkie dla ſiebie potrzeby. (*Propagateur.*)

Politycy *Paryzcy* mocno są przekonani, iż neutralność *Hollandyi* ieſt celem teraźnieyſzych rozpoczętych negocyacyow.

Nowa Antrepryza Opery rozpoczęła ſię dnia wczorayſzego od ſztuki pod tytułem: *Karawana do Kairu*. Jeden z młodych *Mammelukow* przez *Buonaparte* przywiezionych, znaydował ſię na niey, a gdy mu ſię wſzyſcy przypatrywali, on całą uwagę zwracał na ſcenę, niezmiernie zadziwiony widząc wſzyſtkie zwyczaie i ubiory kraiu swoiego.

z Konſtantynopola d. 10 Paździer:

Flotylla *Roſsyiſka* z czarnego morza ſtanęła w tuteyszym kanale pod kommendą P. *Puſtowſkin*, ſkłada ſię z 3 fregat i 10 przewozowych ſtatkow maiących na sobie 1500 do wylądowania ludzi, przeznaczonych do *Neapolu* na leibgwardyą dla Krola oboyga *Sycylij*. Za naypierwszym wiatrem cała dywizya wzmocniona ieszcze 3 ſtatkami, puści ſię na morze.— *Sidney Smith* przed 10 dniami znaydował ſię w *Rodzie*, popłynął potym do *Cypru* i czynił przygotowania do nowego na *Egipt* nayścia.

z Hagi d. 5. Liſtopada.

Wczoray wybawiciel *Hollandyi* G. *Brune* powracaiąc z *Amſterdamu* wieżdżał do miaſta naszego przy wyſtrzale armat i okrzykach radosnych. Cały garnizon pod bronią ſtoiący był od niego musztrowany na polu marsowym. Ma tu założyć swoią głowną kwaterę. Kosztowna szpada przeznaczona ieſt dla niego na podarunek. G. *Daendels*, *Dumonceau* i wielu innych officerow odbiorą także nadgrody. Maią bydź także rozdane rozmaite awanse. Jeden profty żołnierz z gwardyi Narodowey nazwiſkiem *Vink* zoſtał mianowany podporucznikiem przez G. *Brune*. *Anglicy* i *Moſkale* po więkſzey części wſiedli iuż na okręty. Wiele woyſka *Francuzkiego* pomaszerowało nad *Ren*.— Straty w teraźnieyszey kampanij rachuiemy 7 do 8 tyſięcy ludzi.— *Florent Guyot* bywszy miniſter *Francuzki* miał wczoray audyencyą pożegnania, i iedzie proſto do *Paryża*, gdzie go ważnieysze ma czekać przeznaczenie.— Głoszą tu teraz, iż Generał Rossyiſki *Hermann*, po bitwie w ktorey opuszczone przez *Anglikow* woyſko iego pobite zoſtało, tułał ſię z 22 *Moſkalami* po wzgorkach nadmorſkich piaszczyſtych, i znaleziono go więcey umarłego iak żywego z niedoſtatku żywności.

z Karlsruhe d. 3. Liſtopada.

Francuzi na dniu 2 weszli do *Durlach*, w wieczor znowu cofnęli ſię. 40 kawalerzyſtow uderzyło na ſtoiący patrol Cesarſki pod *Wolfartſweyer* i z nim ſię ucierało.— Dziś zrana o godzinie 11. 5ſet *Francuzow* znowu do *Durlach* wtargneło, i tam w kwaterach ſtaneło.

z Heilbronn d. 5. Liſtopada.

Francuzi attakowali G. *Hohenzollern* na dniu 3. t. m. pod *Bittigheim* i *Marbach*, lecz ten nawzaiem uderżywszy na dywizyą G. *Ney* pod *Freudenthal*, odparł *Francuzow*, i ci cofneli ſię ku *Eppingen*. *Francuzi* ſtracili do 100 ludzi i 2 polowe armaty. Zdaie ſię iednak, iż od przedſiewzięcia swego w dalszym wkraczaniu bynaymniey nie odſtąpili, gdyż zbieraią mocne ſiły, i zamyślaią uderzyć na *Lauffen*. Pogłoſka iakoby G. *Ney* miał bydź rannym ieſt nie pewna. W kraiu *Wirtemberſkim Francuzi* mocne wybieraią kontrybucye.— Dziś przez cały dzień ſłyszemy tu kanonadę, nie wiemy iednak zkąd pochodzi. Mowią, iż *Francuzi* przedarli ſię aż za *Bretten*. Słychać, iż G. *Lecourbe* wkrotce odda kommendę G. *Brune*, sam zaś uda ſię do *Szwaycaryi*:

z Frankfurtu d. 6. Liſtopada.

Podług niektórych liſtow domyślaią ſię, iż Arcy-Xiąże *Karol* wyiedzie do *Wiednia*.— Mowią iż na mieysce Hrabiego *Kobenzl* z *Peterzburga* dla ſłabości zdrowia powracaiącego, poſłanym tam będzie Generał *Bellegarde*.

Gazeta z głowney kwatery Cesarſkiey wychodząca zawiera w sobie osobliwszą odezwę, w którey między innemi wyrażono ieſt „Dla utrzymania niepodległości *Niemieckiey* uchwalono wprawdzie na ſeymie Rzeszy, pięciorakie kontyngens, lecz nie myślą o wykonaniu tey uchwały. Jeżeli to wszyſtko nie ieſt prożną formalnością; tedy należy aby wyſtawić wiſtocie iak nayprędzey oznaczone woyſko. Lecz ieżeli oddzielne ſtany własnemi intereſſami zaprzątać ſię będą, a nie myśleć o wielkim powszechnym celu, na owczas znowu może ſię ziścić to co powiedziano *Dum Roma deliberat perit Saguntum*— Xiąże *Suwarow* chciał aby w *Augsburgu* umieszczono w domach obywatelſkich 4. tyſiące *Moſkalow* rannych, lecz miaſto wymowiło ſię od tego.— Przez *Grosgerau* przeieżdżał kuryer z *Wiednia* do *Paryża*.

z Szwaycaryi dnia 30. Paździer:

Pewną ieſt rzeczą, iż *Lucienſteig* ani ieſt opuszczony od *Auſtryakow*, ani wysadzony na powietrze. Powodem do tey pogłoſki było trefunkowe wysadzenie miny w tym mieście.— Rownie nie pewną pogłoſką ieſt zawieszenie broni tyczące ſię *Szwaycaryi*.— Codzień większe nad naszym horyzontem politycznym zbieraią ſię chmury, i ſpodziewamy ſię wielkiey w kraiu naszym odmiany.— *Maſſena* armią ſwoią nie rozłożył nad ſamym *Renem*, ale ią trzyma nieco wſtecz za rzeką *Thur*. Brzegi *Renu* są bronione małemi oddziałami, w *St. Galle i Sargans* ſtoią dwie dywizye.

z Manheymu dnia 10. Liſtopada.

Armia *Reńſka Francuzka* od kilku dni cofneła ſię na wszyſtkich punktach, odſtąpiła od blokady *Filipsburga* i wzieła pozycyą bardziey ſkoncentrowaną. Lewe iey ſkrzydło ſtoi pod *Heidelbergiem*, srzodek w *Schwetzingen*, a prawe ſkrzydło nad *Renem*. Biorąc miarę z szczupłey liczby rannych żołnierzy tu sprowadzonych, zdaie ſię, iż żadney wielkiey akcyi nie było.

Dnia 11. Liſtopada.— W pozycyi woyſka *Francuzkiego* żadna nie zaszła odmiana, procz, iż wczoray pod *Wisloch* zrobiło poruszenie na przod, i z tey okazyi przyszło pomiędzy ſorpocztami do utarczki. Kwatera G. *Lecourbe* zawsze ſię tu ieszcze znayduie. Woyſko *Francuzkie* uſtąpiło zupełnie z *Bergstraſſe* i prawego brzegu *Nekkar*, zawczoray iednak małe korpus znowu przez *Ladenburg* ku *Weinheim* wkroczyło.

z Augsburga dnia 5. Liſtopada.

Dotąd ieszcze nie można zgadnąć, dla czego *Moſkale* tak daleko za linią teatru woyny do ſwoich zimowych leżow cofaią ſię, i dla czego nic nie przykładaią ſię do wspierania woyſk Cesarſkich przy nowym armii *Reńſkiey Fraucuzkiey* do *Szwabii* wkraczaniu.— W głowney kwaterze *Roſſyiſkiey* mowią, iż większa część armii *Roſſyiſkiey* poydzie daley w głąb *Bawaryi*, a głowna kwatera przenieſie ſię do *Landshut*.

Dnia 7. Liſtopada.— Wczoray w wiczor o godzinie 8. Xiąże *Italicki Roſſyiſki* i Cesarſki F. M. Hr: *Suwarow Rymnicki*, przybył do naszego miaſta, i założył w nim głowną kwaterę ſwoią.— Armia *Roſſyiſka* zaymuie zimowe kwatery ſwoie pomiędzy *Iller*, *Dunaiem i Lech*. Z *Lindau* pod d. 4 donoszą co naſtępuie. *Francuzi* ſtoią tylko o 2 mile od *Koiru*, przez *Ren* iednak nie przeszli. *Maſſena* nieche daley tam wkraczać, dopoki Arcy-Xiąże wokolicy *Szaffazy* pozoſtanie. Poruszenia armii *Reńſkiey Francuzkiey* nie potrafiły Arcy-Xiążęcia ruszyć z iego pozycyow w niższey *Szwabij*.

z Szaffuzy dnia 6. Liſtopada.

Nie Arcy-Xiąże *Karol* lecz G. *Starray* znayduie ſię w *Singen*. Pierwszy ma zawsze kwaterę swoią w *Donaueschingen*. O przeyściu *Renu* iuż teraz nie myślemy, chcemy tylko przeſtać na obronie granicy *Renu*.

z Berny dnia 30. Października.

Ciało Prawodawcze *Helweckie* uchwaliło co naſtępuie: Ciało Praw: zważywszy potrzebę przez zaciągnienie

woyſka umiarkowanego do ſił Rzpltey, ziednać iey powagę iaka iey iako niepodległemu kraiowi należy, ſtanowi. 1. Dyrekt: Wykon: ma podać iak nayrychléy opiſanie dochodow Rzpltey. 2. To opiſanie ma zawierać wiadomość o zrzodłach Rzpltey bądź w podatkach lub trwaiących lub upadłych, bądź w dobrach wszelkiego rodzaiu, oraz dokładny ſtan ile być może niezapłaconych długow Rzpltey. 3. Dyrektoryat procz tego wezwany ieſt, ażeby podał Ciału Prawod. dokładny obraz trudności i zawad iakich doznaie wykonanie praw względem podatkow i ſposobu ich wybierania. 4. Ażeby do tego przyłączył rys potrzeb Rzpltey na przyszły rok, oraz plan ſtosowny do potrzeb ſkarbu, nad ktorymby ſię naradzano natychmiaſt. 5. Ażeby w ułożeniu tego planu zwrocić uwagę na potrzebne ſummy do utrzymywania korpusu woyſk ſtosownie do ſił Rzpltey i teraźnieyszego ſtanu.

Na iednym z oſtatnich poſiedzen wielkiey Rady, *Uſteri* podał nowy proiekt podziału *Helwecyi*. Podług niego Rzplta będzie podzielona na 90 okręgow, a każdy okręg na 4 podziały około 1000 mieszkańcow w sobie zawieraiące. Każdy podział ma mieć osobny Trybunał pokoiu, i mianować 10 Reprezentantow. Władza Wykonawcza ma bydź powierzona dziewięciu Członkom, i mieć ſwoich Miniſtrow, etc. Ciało Prawodawcze dwie mieć będzie izby, iedna z 48 druga z 96. członkow złożone.

z Strazburga dnia 3. Liſtopada.

Podług donieſienia G. *Lecourbe* przez Kommiſſarza Centralnego Ob. *Chriſtiani* ogłoszonego, armia *Reńſka* zaymowała *Carlsruhe, Durlach, Pforzheim, Biſſingheim, Lauſſen* i *Heilbronn*. — Liſt z *Bazylei* pod d. 30. p. m. zawiera w sobie, iż korpus woyſka *Auſtryackiego* od 10. tyſięcy ludzi, wzmocnione 5. tyſięcami wieśniakow z *Bryzgowii*, zebrało ſię w czarnym leſie i przeszło iuż aż do *Schopfheim*, gdzie codziennie ſtaczaią ſię utarczki. Spodziewamy ſię co moment przeyścia *Francuzow* przez *Ren* od ſtrony *Ragatz*. Generał *Maſſena* udał ſię do *Sargans*; zdaie ſię iż ma zamiar wkroczyć do *Gryzonow* i do *Woralbergu*.

Dnia 4. — Oſtatniey nocy korpus woyſka przeszedł na prawy brzeg przy *Kehl*. Wſzyſtko ieſt w pogotowiu do attaku.

z Bazylei dnia 4. Liſtopada.

Mowią, iż ma bydź rozpoczęta dobrowolna ſkładka na potrzeby armii *Francuzkiey*. Dyrektoryat *Helwecki* wyſłał do *Paryża* Ob. *Jenner* w interesssie pożyczki. — Podług rozkazu G. *Maſſeny* woyſka *Francuzkie* ktore ſię ieszcze w *Thur* znaydowały, maią ſię pomknąć ku *Biſſingen* i *St Gall*, inne poszły iuż ku *Baden* i *Winterthur*.

z Bruxelli dnia 6 Liſtopada.

Liczba woyſk *Francuzkich* maiących wkrotce uſtąpić z *Hollandyi* ieſt 12 tyſięcy tak kawaleryi iako i infanteryi. Ten korpus uda ſię proſto do *Moguncyi* i zoſtawać będzie pod dowodztwem G. *Vandamme*.

z Stutgardu dnia 6. Liſtopada.

Francuzi uſtąpili na nowo z *Maulbronn Grafenhauſen, Birkenſeldt*, i *Pforzheim*, a *Auſtryacy* z bliſka za niemi ſię pomykaią. Dnia wczorayszego wieczorem hułani *Auſtryaccy* weszli do *Maulbronn*. Dowiaduiemy ſię także od ſtrony *Necker*, iż woyſka Cesarſkie były wczoray w *Furfeld*. Zapewniaią, iż dziś miał naſtąpić generalny attak na całey linii.

Od granic Włoſkich d. 3. Liſtopada.

Ponieważ Generał *Melas* poſłał kilka batalionow dla wzmocnienia G. *Karaczay* opieraiącego ſię dalszemu nieprzyiaciela ku *Tortonie* wkraczaniu, przeto G. *Championnet* na dniu 28. przypuścił attak między *Ceva* i *Mondovi*, który nie udał mu ſię wprawdzie i utracił w nim do 500. ludzi wraz z G. *Grenelle*; lecz nazaiutrz przyszło do nowey bitwy, o którey nie mamy ieszcze wiadomości. Tyle tylko doszło do nas, iż nieprzyiaciel przedarł ſię do *Foſſano* i *Sevigliano*; *Coni* zaś od oblężenia zoſtało uwolnione. Podług liſtow z *Turynu* pod dniem 30. Października, *Francuzi* z drugiey ſtrony przedzieraią ſię do *Saluzzo* i *Suzy*.

Beschluſs des Publicandum.

8) für die halbjährige Dauer des Unterrichts in der ökonomiſchen Baukunſt, Fünf Thaler;

9) für die jährliche Dauer des Unterrichts in der Stadt-Baukunſt, Sechs Thaler;

10) für die halbjährige Dauer des Unterrichts in der Strohm- und Teich-Bau-Kunſt, Sechs Thaler;

11) für die halbjährige Dauer des Unterrichts in der Schleuſen-Hafen-Brücken- und Wege-Baukunſt, 6. Thaler;

12) für die jährliche Dauer des Unterrichts in der Feldmeſzkunſt, im Nivelliren und in der Situationszeichnung, Drey Thaler;

13) für die halbjährige Dauer des Unterrichts im Geſchäfts-Styl, Drey Thaler. Für den übrigen geſammten Zeichen-Unterricht, wie auch für das Collegium der Geſchichte der Baukunſt, ſoll für jetzt nichts weiter bezahlt, ſondern dazu jedem Eleven gegen Vorzeigung des Rezeptions-Scheins und der Matrikul, der unentgeldliche Zutritt geſtattet werden.

Dahingegen ſindet in der Regel keine Befreyung von Entrichtung der obigermaſzen feſtgeſetzten Matrikul- und Unterrichts-Gelder ſtatt; jedoch bleibt es dem Curatorio vorbehalten, einige Zöglinge, die bey vorzüglichen Talenten arm ſind, und ſonſt gute Zeugniſſe ihres vorherigen Fleiſzes und Wohlverhaltens bey-bringen, durch einen Freyſchein von Bezahlung dieſer Gelder zu diſpenſiren.

V.

Was die Eigenſchaften der, bey der Bau-Akademie aufzunehmenden Eleven anbetrifft, ſo ſoll in der Regel keinem ein Rezeptions-Schein ertheilt werden, wenn er nicht ein Alter von Funfzehn Jahren erricht hat; nur in auſzerordentlichen Fällen kann das Directorium der Lehr-Anſtalten eine Ausnahme verſtatten.

Dahingegen kann die Beſuchung der Unterrichts in der freyen Handzeichnung, nach Befinden der Umſtände, ſchon vom zwölften Jahre an, ſtatt ſinden.

Auſzerdem muſz jeder bey der Bau-Akademie Aufzunehmende

a) eine gute leſerliche Hand ſchreiben und über einen ihm zu beſtimmenden Gegenſtand einen orthographiſch-richtigen Auffatz verfertigen können;

b) eine Grundlage in lateiniſcher und franzöſiſcher Sprache beſitzen;

c) mit Fertigkeit alle Rechnungen, welche im gemeinen Leben vorkommen, verrichten können; übrigens aber

d) ſich den Geſetzen der Bau-Akademie unterwerſen, welche den Matrikuln zur genaueſten Nachachtung beigefügt werden ſollen.

VI.

Betreffend die Dauer des geſammten Bau-Studiums, ſo werden, was den theoretiſchen Unterricht anbetrifft, nach der Bau-Akademie getroffenen Einrichtung, wornach mit Ausſchluſz der Geſchichte der Baukunſt die ſämmtlichen übrigen Collegia in einem Jahre angeſangen und beendiget werden, die Feldmeſſer nur anderhalb Jahr, und die Baukünſtler 2 und halb Jahr zu Vollendung ihrer Studien auf der Bau-Akademie nöthig haben, und es wird alſo zu Vollendung des ganzen Studiums ein Zeitraum von Vier Jahren erforderlich ſeyn, wenn die Eleven die Akademie ohne Vorkenntniſſe betreten.

Sollten indeſz Eleven ſchon mit mehreren Kenntniſſen ausgerüſtet zur Akademie kommen, ſo können ſie von Beſuchung der Kollegien über diejenigen Wiſſenſchaften befreyet werden; worin ſie nach dem erhaltenen Examinations Atteſt, ſich ſchon die hinlänglichen Kenntniſſe erworben haben, und es ſoll ihnen dagegen frey ſtehen, nur diejenigen Vorleſungen mit anzuhören, welche ihnen noch beſonders nöthig und nützlich ſind; daher auch ein Eleve, den Umſtänden nach, die Bau-Studien in einem kürzeren Zeitraume als vier Jahre vollenden kann.

Da es aber inſonderheit

VII.

der Königliche Allerhöchſte Dienſt erfordert, daſz vorzüglich tüchtige Feldmeſſer gebildet, und dieſe bey Vermeſſungen angeſtellt werden; ſo ſoll es einem jeden Eleven freygeſtellt werden, wenn er in der Feldmezkunſt ſich die nöthige Kenntniſz erworben hat, auf das desfallige, gratis zu ertheilende Examinations-Atteſt der Direction, die Bau-Akademie zu verlaſſen, und zu Vollendung ſeiner Bau-Studien nach einiger beliebigen Zeit wieder einzutreten.

VIII.

Während der Zeit, daſz die Eleven die Bau-Akademie frequentiren, ſoll für deren praktiſche Unterweiſung im geſammten Bauweſen, durch Modelle, auf alle nur mögliche Weiſe geſorgt werden, bis ſie, nach hier gemachten guten Fortſchritten, bey den, in den Königl. Reſidenzien und in den Provinzien vorfallenden Bauten, mit Ruhen praktiſch beſchäftiget, und dem Befinden nach, als Cadets oder Auffeher angeſtellt werden können; auch ſollen zu ſeiner Zeit einige Eleven, welche überhaupt den meiſten Fleiſz und Application bezeiget, auch eine Aufgabe von einiger Wichtigkeit am beſten bearbeitet haben, zur Belohnung, um ſich noch mehr vervollkommen zu können, auf Reiſen geſchick, uud ihnen die zu dem Ende erforderlichen Reiſe-Gelder aus der Bau-Akademie-Caſſe bewilligt werden.

IX.

Diejenigen Krieges- und Domainen-Kammern, welche in ihren Departements tüchtige Subjekte haben, von welchen zu hoffen iſt, daſz ſie dereinſt als Feldmeſſer oder Baumeiſter, mit Nutzen angeſtellt werden können, werden nun dafür ſorgen, daſz ſolche vor dem erſten October oder erſten April jedes Jahres hier eintreffen, weil ihnen ſonſt der Unterricht im Zuſammenhange nicht ertheilt werden kann.

Und damit man in der Folge von hieraus einige Eleven, nach ihren beſondern Fähigkeiten und Anlagen zu den in den Provinzien vorfallenden Land- und Waſſer-Bauten ſelbſt hinſchicken, und ſie dort praktiſch beſchäftigen kann, ſo werden ſämmtliche Krieges- und Domainen-Kammern angewieſen werden, mit Anfang eines jeden Jahres, eine Nachweiſung der in ihren Departements, für das Jahr zur Ausführung kommenden Land- und Waſſer-Bauten, an das Curatorium der Bau-Akademie einzuſenden.

X.

Für die Ausbildung der Bau Handwerken ſoll zwar zunächſt, durch den ihnen in den Prowinzial-Kunſtſchulen zu gebenden zweckmäſzigen Unterricht geſorgt werden; demohnerachtet aber ſoll auch ſolchen Bau-Gewerken, welche vorzügliche Fähigkeiten und Talente beſitzen, und deshalb mit guten Zeugniſſen von den Kunſtſchulen verſehen ſind, der freye und unentgeldliche Zutritt zu dejenigen Vorleſungen der Bau-Akademie, welche ihnen vorzüglich nützlich ſind, geſtattet werden; weshalb ſie ſich mit den, von den Kunſtſchulen erhaltenen Atteſtat, nur an das Directorium der Bau-Akademie wenden dürſen, welches nach vorheriger Beurtheilung, in wie weit es ihnen nützlich und vortheilhaft iſt, dieſes oder jenes Collegium vor andern zu frequentiren, ihnen dazu den nöthigen Erlaubniſzſchein unentgeldlich ertheilen wird.

Schlüſzlich ſollen

XI.

nach Seiner Königl. Majeſtät Allerhöchſt eigenem Befehl, die in dieſem Publikandum enthaltene Grundſätze und Vorſchriften bey den Geſchäften der Bau-Akademie ſo lange zum Anhalten dienen, bis hinlängliche Erfahrungen vollſtändigere Data lieſern werden, um darnach ein ausführliches Reglement ausarbeiten und zu Seiner Königl. Majeſtät Allerhöchſt eigenen Vollziehung vorsegen zu können, welches hiernächſt zu Jedermanns Wiſſenſchaft öffentlich bekannt gemacht werden ſoll. — Berlin den 6. July 1799.

Curatorium der Königlichen Bau-Akademie.

Frh. v. Heinitz. *Frh. v. Schrötter.*

Reszta Uniwersału.

8) Za pułroczne lekcye w ſztuce Ekonowiki budowniczey 5 Talerow;

9) Za roczne lekcye w ſztuce budownictwa Mieyſkiego 6. Talarow.

10) Za pułroczne lekcye w sztuce o korytach rzek i ſtawach, 6. Talarow.

11) Za pułroczną informacyą w nauce o ſzluzach, portach, moſtach i drogach, 6. Talerow.

12) Za rocznie dawane lekcye w ſztuce Miernictwa Polowego, Niwellowania i rysuukow ſytuacyinych, 3. Talery;

13) Za pułroczne lekcye w nauce o ſtylu używanym w intereſſach, 3. Talery. Co zaś do innych lekcyi i informacyi w ryſunkach; iako też za naukę hiſtoryi budowniczey, od tych nie ma być teraz nic płacono; lecz każdy z uczniow za okazaniem pozwolenia na pismie i metryki, bezpłatnie do użytkowania z tychże nauk będzie przypuszczonym.

Z drugiey ſtrony nikt od opłaty wyżey oznaczoney za nauki i od metryk uwolnionym być nie może: i tylko Kuratorom zoſtawiona ieſt władza rozwiązania niektorych uczniow od obowiązku takowych opłat, przez wydane im tym celem pismo. Co ſię ma iednak rozumieć ſzczegulniey o tych, którzy przy znakomitym talencie ſą ubogiemi, i popisywać ſię będą z dobrym świadectwem o ſwey dawnieyſzey pilności i nienagannych poſtępkach.

V.

Co ſię tycze właſności uczniow do Akademij budowniczey maiących ſię przyimować; żadnemu z nich pozwolenie na piśmie wydane nie będzie przed doyściem lat 15. wieku, i tylko w nadzwyczaynych przypadkach mogą zezwolić dyrektorowie edukacyini na iaką w tey mierze excepcyą.

Zaś uczęſzczanie na nauki ryſunkow ręcznych, może być dozwolone podług okoliczności zaraz w 12 roku.

Procz tego każdy maiący być przyiętym na Akademią budowniczą, powinien

a) mieć ſpoſob pisania dobry, czytelny, podług prawideł ortografii, i być w ſtanie zrobienia konceptu w materyi, ktora mu będzie naznaczoną;

b) poſiadać zaſady ięzykow Łacińſkiego i Francuzkiego;

c) znać ſię na rachunkach w życiu poſpolitym zachodzących; Nakoniec

d) poddać ſię pod prawa Akademij; które przyłączone będą do metryk celem nayściſleyſzego onych zachowania.

VI.

Co ſię tycze oznaczenia liczby lat dla wſzyſtkich nauk budowniczych; do takowych — co do informacyi teoryczuych podług urządzenia przez Akademią wydanego, iż wyłączaiąc hiſtoryą ſztuki budowniczey, wſzyſtkie inne nauki w iednym roku zaczęte i ukończone być powinny. — Miernicy czyli Geometrowie pułtora roku, a pułtrzecia roku ſpoſobiący ſię w ſztuce budownictwa, dla zupełnego na Akademij nauk zakończenia potrzebować będą. Chcąc przeto zakończyć wſzyſtkie nauki, potrzeba będzie na to przeciągu czaſu łat 4ch; ſkoro uczniowie przychodzący na Akademią nie maią żadnych w tychże umieiętnościach początkow.

Z tym wſzyſtkim ieżeli uczniowie iuż w rozmaite wiadomości opatrzeni, przychodzić będą na Akademią, mogą być uwolnieni od uczęſzczania do klaſs na nauki, których podług otrzymanego po odprawionym examinie zaświadczenia doſtateczne poznanie nabyli. A nawet będzie im wolno tym tylko przyſłuchiwać ſię lekcyom, które ieszcze będą im ſzczegulniey potrzebne i użyteczne: a przeto niektorzy uczniowie w miarę zachodzących okoliczności wkrotszym czaſie niż lat 4ch mogą zakończyć nauki swoie w sztuce budowniczey.

VII.

Ze zaś szczegulniey ſłużba J. K. Mci wymaga zdatnych i ſpoſobnych Geometrow, celem zatrudnienia ich rozmiarami, ma być zatym wolno każdemu z uczniow zaraz po nabyciu potrzebnych w ſztuce Miernictwa wiadomości, opuścić Akademią za zaświadczeniem examinacyinym dyrektorow, w tey mierze bez opłaty wydać ſię maiącym: a po nieiakim czaſie podług upodobania udać ſię znowu na tęż Akademią, celem dopełnienia nauk budownictwa.

VIII.

W ciągu czasu w ktorym uczniowie na Akademij ſpoſobić ſię będą, Dyrektorowie podeymą wszelkiego, ile możności, ſtarania względem wprawy onych i ćwiczeń praktycznych przez modele we wſzyſtkich ſztuki budowniczey częściach, dopoki po uczynionym należytym w teyże nauce poſtępku, nie będą mogli być z pożytkiem zatrudnieni praktycznie przy budowlach, ktore w rezydencyonalnych Miaſtach J. K. Mci lub na Prowincyach zdarzyć ſię mogą, tudzież umieszczeni za Kadetow lub Inspektorow podług zachodzącey potrzeby i okoliczności. Niektorzy także uczniowie nayznakomitszą pilność i applikacyą okazuiący, gdy będą w ſtanie swego czasu wykonać naznaczone im do zrobienia ważne iakie dzieło, za nadgrodę, oraz dla tym lepszego ieszcze wydoſkonalenia ſię, wyſyłani będą na woiaż; a potrzebny na to fundusz Akademij budowniczey naznaczony im zoſtanie.

IX.

Kamery Woienno-Ekonomiczne maiąc w Departamentach swoich sposobne subjekta, po ktorych spodziewać ſię należy, iż kiedyś na Geometrow lub Budowniczych mogliby być pożytecznie umieszczeni, podeymą ſtaranie, aby takowe osoby przed 1. Października lub 1. Kwietnia każdego roku tu ſtawiły ſię, ponieważ inaczey nie będą przypuſzczeni do traktowania nauk dla nierozrywania ich ciągu.

Chcąc zaś aby w dalszym czaſie niektorzy uczniowie w miarę ich ſzczegulnych ſpoſobności i talentow wyſyłani byli na Prowincye do dyrekcyi budow na lądzie i wodzie przedſiebrać ſię maiących, i przy nich zatrudnieni praktycznie, wſzyſtkie przeto Kamery Woienno-Ekonomiczne odbiorą zalecenie, aby na początku każdego roku przesyłały do Akademij Budowniczey ſpecyfikacyą takowych budowli lądowych i wodnych, ktore w ich Departamentach tegoż roku wyſtawić ſię maią.

X.

Lubo zaś Rząd podeymie ſtaranie, aby w ſzkołach prowincyonalnych kunsztow młodzież na rzemieślnikow budowniczych była także należycie ſpoſobioną; atoli osobom tym rzemioſłem zatrudniaiącym ſię, gdy ſzczegulnieysze talenta poſiadać będą, i z tego powodu opatrzeni zoſtaną w dobre ze ſzkoł świadectwa, ma być dozwolone bez opłaty uczęszczanie na lekcye Akademij budowniczey, naywięcey im użyteczne, takowe osoby mogą ſię udać do dyrektorow Akademij; popisuiąc ſię z zaświadczeniami ze ſzkoł pozyſkanemi, ktorzy za poprzedzaiącym rospoznaniem, czyli i iak? ieſt dla nich z pożytkiem na te lub owe uczęszczać lekcye, wydadzą im bezpłatnie potrzebne zaświadczenie na pismie.

XI.

Naoſtatek: ieſt wolą J. K. Mci, aby przepisy i zasady w ninieyszym Uniwersale zawarte, dopoty ſłużyły za prawidło rządzenia ſię Akademij budowniczey, poki doyrzalsze doświadczenie nie da poznać lepszych śrzodkow, w miarę ktorych obszerne w tey okoliczności będzie mogło być zrobione urządzenie, i podane N. Panu do naywyższey Jego approbacyi. Takowa organizacya będzie nadto celem powszechney wiadomości ogłoszoną. — Dan w Berlinie dnia 6. Lipca 1799.

Baron de Heinitz. — *Baron de Schroetter.*

Kuratorowie Akademij J. K. Mci Budowniczey.

Kantor tey Gazety ieſt na Ulicy Sto-Jańſkiey w Kamienicy JP. Hangla *Nro* 11. *pod znakiem* Okrętu *na pierwſzym piętrze.* — Exemplarz gr. 20.